

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЦУРКАН ОЛЬГА ВІТАЛІЇВНА

УДК 338.432:631

**Облік і аналіз розрахунків за єдиним податком в
сільськогосподарських підприємствах Миколаївського району
Одеської області**

071 – Облік і оподаткування

АВТОРЕФЕРАТ
кваліфікаційної (дипломної) роботи на здобуття
освітнього ступеня «магістр»

Одеса – 2020

Кваліфікаційною роботою є рукопис.

Робота виконана в Одеському державному аграрному університеті

Науковий керівник: доктор економічних наук, доцент
Крюкова Ірина Олександрівна
Одеський державний аграрний університет,
завідувач кафедри обліку і оподаткування

Рецензент: доктор економічних наук, професор
Маренич Тетяна Григорівна
Харківський національний технічний університет
сільського господарства ім. П. Василенка ,
завідувач кафедри обліку та аудиту

Захист відбудеться «23» грудня 2020 року о 9:00 годині на засіданні
Екзаменаційної комісії в Одеському державному аграрному університеті за
адресою: 65039, м. Одеса, пров. Матросова, 6, ауд. 722.

Автореферат надрукований «18» грудня 2020 р.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Стратегічний напрям розвитку ринкової економіки України та перетворення аграрного сектору на конкурентоспроможний сектор економіки держави вимагає пріоритетного вирішення економічною наукою та практикою господарювання цілого комплексу проблем. Насамперед, цей комплекс, пов'язаний з ефективним розвитком сільськогосподарських підприємств, де вагоме місце посідають питання створення для виробників галузі сприятливих податкових умов. Основним інструментом податкової підтримки аграрного бізнесу, як свідчить сучасний досвід, виступає спрощена система оподаткування, обліку та звітності.

За роки існування в Україні спрощена система оподаткування продемонструвала свою важливість як фіскальний інструмент, а також як засіб збереження соціальної стабільності і стимул розвитку підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових розробок і публікацій, присвячених обраній проблематиці, показує, що питання особливостей організації обліку та звітності з єдиного податку поставали у центрі уваги відомих економістів-аграрників, серед яких видатний науковий вклад зробили: Богданова О.О., Бурова Т.А., Василик О.Д., Дацюра С.О., Єфименко Т.І., Іванов Ю.Б., Левченко Н.М., Лупенко Ю.О., Мельник О.І., Непочатенко О.О., Орлова В.О., Пожидаєва М.А., Посаднєва О.М., Славкова А.А., Уркевич В.Ю., Шепель І.В. та ін.

Разом з тим, складність та динамічність нормативно-правих та методичних аспектів процесу оподаткування, зокрема, в аграрному секторі національної економіки, об'єктивно вимагають проведення подальших наукових досліджень в даному напрямі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дипломна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри обліку і оподаткування «Науково-методологічні засади обліково-аудиторського забезпечення конкурентоспроможного підприємництва» (номер державної реєстрації 0115 U 001369).

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є обґрунтування пропозицій щодо удосконалення обліку розрахунків за єдиним податком в сільськогосподарському підприємстві.

В контексті визначеної мети наукового дослідження завданнями

дипломної роботи є:

- дослідження науково-теоретичних аспектів обліку розрахунків за єдиним податком сільськогосподарських підприємств;
- аналіз методичних засад оцінки рівня податкового навантаження у аграрному бізнесі;
- дослідження діючої системи обліку єдиного податку в суб'єкті дослідження;
- економічна оцінка розрахунків за єдиним податком в сільськогосподарських підприємствах району;
- розробка комплексу заходів з удосконалення обліку та звітності за єдиним податком на підприємстві;
- обґрунтування заходів щодо оптимізації рівня податкового навантаження в суб'єкті дослідження.

Суб'єктом дослідження у дипломній роботі виступає сукупність сільськогосподарських підприємств Миколаївського району Одеської області, зокрема ТОВ «Людмила» Миколаївського району Одеської області, як базове аграрне підприємство.

Об'єктом дослідження виступає процес обліку розрахунків за єдиним податком у сільськогосподарських підприємствах.

Предметом дослідження у кваліфікаційній роботі є комплекс теоретичних, методологічних та практичних аспектів обліку розрахунків за єдиним податком в сільськогосподарських підприємствах.

Період дослідження в дипломній роботі включає 2017-2019 роки.

Методи дослідження. При проведенні наукових досліджень застосовувались такі методи дослідження: економічно-статистичний (при характеристиці організаційно-економічних аспектів розвитку підприємства); монографічний (при дослідженні системи обліку та звітності за єдиним податком в сільськогосподарському підприємстві); розрахунково-конструктивний (при обґрунтуванні напрямів удосконалення обліку розрахунків за єдиним податком); абстрактно-логічний (при узагальненні тенденцій розвитку суб'єкта дослідження, формулюванні висновків та пропозицій); балансовий.

Інформаційною базою дослідження річні фінансові звіти ТОВ «Людмила» Миколаївського району Одеської області за 2017-2019 роки, дані первинного, синтетичного та аналітичного обліку витрат на підприємстві, статистичні збірники, законодавчі та нормативно-правові акти України,

матеріали досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених економістів – аграрників, опубліковані в періодичних виданнях.

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні практичних положень і прикладних рекомендацій з удосконалення організації обліку розрахунків за єдиним податком та обґрунтування шляхів оптимізації рівня податкового навантаження в суб'єкті дослідження.

Апробація результатів дослідження. Основні висновки за результатами дослідження, теоретичні положення та практичні рекомендації оприлюднено на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Національні і світові тенденції розвитку обліку, оподаткування і контролю» (м. Одеса, ОДАУ, 21 травня 2020р.).

Публікації. За темою кваліфікаційної роботи опубліковано 2 наукових праці, в тому числі 1 стаття – у науковому фаховому виданні, 1 – тези доповідей у збірнику матеріалів науково-практичної конференції. Загальний обсяг публікацій становить 0,7 ум.-друк. арк.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел з 96 найменувань, 6 додатків. Загальний обсяг роботи складає 100 сторінок друкованого тексту, містить 29 таблиць, 4 рисунка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У першому розділі «**Науково-методичні основи обліку єдиного податку аграрних формувань**» досліджено економічний зміст єдиного податку та його особливості, як фіскальної основи спрощеної системи оподаткування, узагальнено наукові основи бухгалтерського обліку та звітності за єдиним податком в сільськогосподарських підприємствах, досліджено сутнісні характеристики поняття «податкове навантаження», систематизовано основні методичні положення розрахунку та аналізу податкового навантаження на бізнес-суб'єктів аграрного сектору економіки.

Дослідження змісту та особливостей єдиного податку сільськогосподарських підприємств показали, що єдиний податок – це податок, який сплачується фізичними-особами підприємцями та юридичними особами замість низки податків і зборів. На теоретичному рівні спрощена система оподаткування ніяк не пов'язана зі зменшенням податкового тягаря.

Вона полягає у спрощенні механізму справляння податків, спрощенні обліку та звітності для платників податку.

Важливими податковими регуляторами у спрощеній системі оподаткування є її елементи, а точніше, величина податкових ставок і порядок їх застосування за настання певних умов, що визначені Податковим Кодексом України. Ставки єдиного податку для сільськогосподарських товаровиробників залежать від категорії земельної ділянки, її розташування, що оподатковується та знаходиться в межах 0,19-6,33 %. Підвищення ставок податку протягом останніх років можна пояснити тим, що здійснюється на недосконалій базі грошової оцінки угідь через нерозвиненість ринку(табл. 1).

Таблиця 1

Розміри ставок ФСП за 2014 рік та єдиного податку четвертої групи за 2015 р., 2016 р., 2020р. (у % до грошової оцінки землі)

№	Категорія (тип) земель	ФСП	Єдиний податок четвертої групи			2020р., у % до	
		2014р.	2015р.	2016р.	2020р.	2014р.	2016р.
1.	Для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (виращуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди)	0,15	0,45	0,81	0,95	633,33	117,28
2.	Для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях	0,09	0,27	0,49	0,57	633,33	116,33
3.	Для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях)	0,09	0,27	0,49	0,57	633,33	116,33
4.	Для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях	0,03	0,09	0,16	0,19	633,33	118,75
5.	Для земель водного фонду	0,45	1,35	2,43	2,43	540,0	100,0

6.	Для сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту	1	3	5,4	6,33	633,0	117,2
----	---	---	---	-----	------	-------	-------

Особливістю оподаткування платників єдиного податку четвертої групи є різний розмір податку за кожен квартал. Така диференціація термінів сплати передбачена для того, щоб забезпечити хоч якусь рівномірність надходжень податкових платежів до бюджету країни. Проте за таких умов підприємства змушені передчасно, а отже, дешевше реалізовувати ранні зернові. Особливістю об'єкта оподаткування полягає в тому, що необхідно забезпечити облік земельних ділянок, які перебувають у власності, та взятих або зданих в оренду. В такому випадку складається дві податкові декларації: загальна – за місцем реєстрації платника та звітна – за місцем знаходження земельних ділянок.

За даними досліджень є безперечний факт збільшення податкового навантаження, що в свою чергу, веде до зміни загальної суми витрат. Таким чином, господарства з низькою ефективністю виробництва практично втрачають шанси на своє існування. Виникнення додаткових витрат, пов'язаних із зростанням розмірів податкових зобов'язань, вже призвело до зменшення рентабельності сільськогосподарської діяльності.

Специфіка діяльності сільськогосподарських підприємств та використання ним спеціального режиму оподаткування вимагають правильного обчислення податкового навантаження. Системний наліз методик визначення рівня податкового навантаження з єдиного податку, дозволяє зробити висновок, що розрахунок цього показника проводиться шляхом віднесення суми всіх нарахованих податків і податкових платежів до певного економічного результату, як правило, виручки або суми чистого прибутку.

У другому розділі «Сучасний стан обліку єдиного податку та його аналіз в сільськогосподарських підприємствах Миколаївського району Одеської області» досліджено сучасний стан економічного розвитку аграрних формувань Миколаївського району Одеської області, стан синтетичного і аналітичного обліку розрахунків за єдиним податком на базовому підприємстві, проведено аналіз розмірів, динаміки єдиного податку та рівня податкового навантаження в сільськогосподарських підприємствах району.

Дослідження показали, що обсяги виробництва і реалізації продукції

сільського господарства в Україні за останні роки в більшій мірі визначаються не економічними факторами, а природно-кліматичними умовами. Обсяги виробництва основних товарних видів продукції рослинництва в Миколаївському районі мають нестабільну тенденцію, варто зауважити на скороченні обсягів виробництва соняшнику за минулі роки на 30,3 %. (табл.2).

Таблиця 2

Динаміка обсягів виробництва основних видів сільськогосподарської продукції в сільськогосподарських підприємствах Миколаївського району, т

Види с.-г. продукції	2017р.	2018р.	2019р.	2019р. до 2017р., %
Зернові та зернобобові – всього	44093,4	75946,5	73581,6	166,9
в т.ч. оз. пшениця	26456,04	45567,9	46356,4	175,2
оз. ячмінь	17637,4	30378,6	27225,2	154,4
Насіння соняшнику	22656,0	16708,8	15797,6	69,7
Ріпак	7642,2	8354,4	7898,8	103,4

Сільськогосподарськими підприємствами Миколаївського району Одеської області залучені значні ресурси до процесу аграрного виробництва. Загальна вартість авансованого капіталу підприємств складає 439,9 млн. грн. Близько 62,2 % у структурі залучених активів аграрних формувань займають оборотні активи, вартість яких складає 275,4 млн. грн., відповідно вартість основних виробничих засобів становить 163,9 млн. грн. (табл. 3).

Комплексне дослідження фінансового стану аграрних господарств району показали, що аграрні формування мають досить високий показник фінансової автономії 65 %. Для більшості агроформувань характерними неоптимальна структура капіталу, низький рівень платоспроможності та ліквідності.

Для поглиблених наукових досліджень було виділене типове аграрне формування Миколаївського району, якому властиві більшість ознак та тенденцій розвитку господарств району. Таким підприємством було обрано ТОВ «Людмила».

В ТОВ «Людмила» застосовується спрощена форма обліку з використанням оборотно-сальдових відомостей та частковою автоматизацією облікового процесу за допомогою спеціалізованої програми «1С –

Таблиця 3

**Розміри та рівень забезпеченості ресурсним потенціалом сільськогосподарських підприємств
Миколаївського району Одеської області**

Показники	С.-г. підприємства Миколаївського району					ТОВ «Людмила»				
	2017р	2018 р	2019 р	2019р. до 2017р.		2017р	2018 р	2019 р	2019р. до 2017р.	
				(+, -)	%				(+, -)	%
Площа с.-г. угідь, га	31173,9	32078,03	32241,1	1067,2	103,4	672,5	761,5	828,8	156,3	123,2
в т.ч. рілля, га	30599,8	31476,3	31631,1	1031,3	103,4	672,5	761,5	828,8	156,3	123,2
Середньорічна кількість працівників, осіб	1072	872	512	-560	47,8	8	8	9	1	112,5
Вартість необоротних активів, тис. грн.	100171,9	133928,1	164629,5	64457,6	164,3	5963,7	7792,85	8275,2	2311,5	138,6
Вартість основних виробничих засобів, тис. грн.	99560,2	133334,9	163854,5	64294,3	164,6	5963,7	7792,85	8275,2	2311,5	138,6
Вартість оборотних активів, тис. грн.	152085,2	178027,9	275354,4	123269,2	181,1	3006,5	2807,4	3810,3	803,8	126,7
Авансований капітал, тис. грн.	252257,1	312068,9	439983,6	187726,8	174,4	8970,3	10600,3	12085,5	3115,2	134,7
Власний капітал, тис. грн.	83251,9	179731,1	287888,3	204636,4	345,8	8970,3	10596,7	12070,7	3100,4	134,5
Позиковий капітал, тис. грн.	120280,5	61154,9	4720,9	-115559,7	3,9	-	-	-	-	-
Чистий дохід, тис. грн.	277408,5	275528,9	514084,0	236675,5	185,3	8493,9	10673,8	8504,2	10,3	100,1
Чистий прибуток, тис. грн.	55798,0	157175,5	62474,9	6676,9	112,0	1602,5	1650,4	1297,5	-305,0	81,0
Обсяги виробництва, т:										
- зерна	44093,4	75946,5	73581,6	29488,2	166,9	629,9	1687,7	1711,2	1081,3	271,6
- насіння соняшнику	22656,0	16708,8	15797,6	-6858,4	69,7	472,0	348,1	322,4	-149,6	68,3
Припадає на 1 працездатного, га: - с.-г. угідь	29,1	36,8	62,9	33,8	216,2	84,1	95,2	92,1	8,0	109,5
Припадає на 1 працездатного авансованого капіталу, тис. грн.	235,3	357,9	859,3	624,0	362,2	1121,3	1325,0	1342,8	221,5	119,8

Підприємство 8.3». Облікова служба господарства складається з одного працівника – головного бухгалтера Афанасьєвої Л.М.

На підприємстві спеціалізовані документи для облікового відображення земельних угідь відсутні. Тому документальне відображення об'єкта оподаткування єдиного податку четвертої групи в ТОВ «Людмила», операцій щодо надходження власних і орендованих ділянок, зміна їх складу здійснюється на загальних засадах обліку основних засобів. Для цілей оподаткування й обліку наявності земельних ділянок в ТОВ «Людмила» призначено документ – Відомості про наявність земельних ділянок, який є додатком до Податкової декларації платника четвертої групи єдиного податку.

Для обліку нарахування та сплати єдиного податку четвертої групи в підприємстві «Людмила» відкрито субрахунок 641 «Розрахунки за податками». За кредитом цього рахунка відображають нараховані платежі до бюджету, за дебетом – належні до відшкодування з бюджету податки, їх сплата, списання тощо. Виходячи з того, що єдиний податок четвертої групи на підприємстві відображається в складі загальновиробничих витрат і база розподілу стосується лише галузі рослинництва, то списання його відбувається на відповідний аналітичний рахунок до субрахунку 231 «Рослинництво», який відкривається до рахунку 23 «Виробництво» для обліку загальновиробничих витрат, до складу яких входить і сума єдиного податку четвертої групи.

Таблиця 4

Кореспонденція рахунків з нарахування та сплати єдиного податку четвертої групи в ТОВ «Людмила» за 2019 р.

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Нараховано єдиний податок четвертої групи	91	6411	248702,72
Сплачено єдиний податок четвертої групи до бюджету:	6411	311	248702,72
- в першому кварталі 10%	6411	311	24870,32
- в другому кварталі 10%	6411	311	24870,32
- в третьому кварталі 50%	6411	311	124351,57
- в четвертому кварталі 30%	6411	311	74610,51
Відображено фінансовий результат	791	91	248702,72

Дослідження продемонстрували негативну тенденцію збільшення суми єдиного податку четвертої групи в сільськогосподарських підприємствах Миколаївського району. Пов'язано це зі збільшенням площі ріллі та нормативно грошової оцінки землі. Відповідно до Методики грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів, вартість 1 га ріллі в Миколаївському районі становить 33711 грн. Слід вказати на те, що вартість деяких земельних ділянок, які перебувають в оренді досліджуваного підприємства, сягає 37528,41 грн.

Сума податку в цілому по підприємствах району зросла на 36,4% і в звітному році склала 10198120,5 грн. Що ж до базового підприємства, то в ньому сума єдиного податку зросла на 81,6% і в звітному році складає 248702,72 грн. (табл.5)

Таблиця 5

**Динаміка та рівень податкового навантаження (за єдиним податком)
в ТОВ «Людмила»**

Показники	2017р.	2018р.	2019р.	2019р. в % до 2017р.
Площа с.-г. угідь, га	672,5	761,5	828,8	123,2
Розмір єдиного податку четвертої групи, грн.	136915,15	225656,24	248702,72	181,6
Приходиться єдиного податку в розрахунку на:				
- 1 га с.-г. угідь, грн.	203,6	296,3	300,07	147,4
- 1 га ріллі, грн.	203,6	296,3	300,07	147,4
- 1-го середньорічного працівника, грн..	17114,4	28207,03	27633,6	161,5
Вартість чистого доходу в розрахунку на 1 грн. єдиного податку, грн.	62,0	47,3	34,2	55,2
Приходиться в розрахунку на 1 грн. єдиного податку, грн.				
- чистого доходу	62,0	47,3	34,2	55,2
- валового прибутку	5,95	8,4	6,4	106,7
- чистого прибутку	11,7	7,3	5,2	44,4

У третьому розділі «Напрями удосконалення обліку єдиного податку у ТОВ «Людмила» обґрунтовано шляхи удосконалення обліку та звітності за єдиним податком четвертої групи, способи оптимізації податкового навантаження на досліджуване підприємство, розроблено проект використання земельних ресурсів ТОВ «Людмила» на перспективний період.

З метою удосконалення обліку та звітності з єдиного податку четвертої групи в сільськогосподарському підприємстві «Людмила» запропоновано під час розробки облікової політики на підприємстві, запровадити окремий розділ, який буде мати назву «Організація обліку податкових платежів» та формування внутрішнього положення про податковий облік на підприємстві. В цьому розділі пропонується розкривати інформацію про робочий план рахунків та графік документообігу документів. Для удосконалення інформаційного забезпечення процесу прийняття економічних рішень щодо податкових платежів запропоновано впровадити Примітки до внутрішньої податкової звітності.

Покращення обліку єдиного податку можливо організувати за рахунок розмежування постійних і змінних загальновиробничих витрат, а саме до рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» відкрити наступні субрахунки: 911 – «Загальновиробничі витрати рослинництва»; 912 – «Загальновиробничі витрати тваринництва»; 913 – «Транспортні витрати»; 914 – «Загальновиробничі витрати допоміжних виробництв»; 915 – «Витрати на управління виробництвом»; 916 – «Орендна плата за земельні паї». Доцільним в сучасних реаліях для відображення надзвичайної ситуації природного характеру в рослинництві (втрати врожаю внаслідок небезпечних природних гідрометеорологічних явищ, зокрема через сильний вітер, сильну зливу, крупний град) пропонуємо відкрити рахунок 97 «Інші витрати», зокрема субрахунок 977 «Інші витрати діяльності».

З метою зменшення податкових платежів з єдиного податку запропоновано здійснювати податкове планування та виділяти такі етапи (табл.6).

Таблиця 6

Етапи податкового планування в ТОВ «Людмила»

Етапи	Характеристика
Підготовчий	<p>На даному етапі необхідно:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вивчити специфіку діяльності сільськогосподарського підприємства; – обрати фахівців, котрі будуть займатися податковим плануванням на підприємстві; – визначитися з відповідальними особами за результати податкового планування; – дослідити законодавчо-нормативні акти, котрі регулюють сплату податків; – розробити план здійснення податкового планування на підприємстві, в якому зазначити, який саме результат планується

	отримати після запровадження податкового планування
Етап розробки	На даному етапі необхідно: – дослідити перелік податків і зборів, котрі сплачує підприємство. Знати ставки податків, та перелік можливих податкових пільг; – розробити календар сплати податків; – дослідити законні шляхи зменшення податкових платежів; – помісячне планування суми податків, котра буде перерахована до бюджету
Практична реалізація	На даному етапі слід приділити увагу: – організації постійного контролю за виконанням плану податкового планування; – контролю за правильністю обчислення податків та їх перерахування до бюджету; – оптимально сплачувати податки без порушення вимог чинного податкового законодавства

План реалізації сільськогосподарської продукції підприємства на перспективний період, а також фінансові результати від збуту продукції рослинництва ТОВ «Людмила» показали, що плановий розмір грошового доходу товариства від збуту рослинницької продукції складатиме 12432 тис. грн. Собівартість реалізованої продукції становитиме 9793 тис. грн. Розмір валового прибутку в цілому буде дорівнювати 2638,7 тис. грн., плановий рівень рентабельності діяльності – 26,9 %.

Проект використання земельних ресурсів товариства показує, що за умови реалізації запропонованих заходів та плану з виробництва і реалізації рослинницької продукції, рівень податкового навантаження в ТОВ «Людмила» знизиться. Величина чистого доходу в розрахунку на 1 грн. єдиного податку збільшиться до 49,9 грн., розмір валового прибутку збільшиться до 10,6% (табл. 7).

Таблиця 7

Прогнозний рівень податкового навантаження (за єдиним податком) у ТОВ «Людмила» (2022р.)

Показники	В середньому за 2017-2019рр.	2019р.	Прогноз на 2022р.	Прогноз до 2019р., (+,-)
Площа с.-г. угідь, га	784,9	828,8	828,8	0,0
Ставки оподаткування, %	0,95	0,95	0,95	0,0
Розмір єдиного земельного податку, грн.	203758,04	248702,72	248702,72	0,0
Приходиться в розрахунку на 1 грн. єдиного податку, грн.	47,8	34,2		15,7
- чистого доходу	6,9	6,4	49,9	3,7

- валового прибутку			10,6	
---------------------	--	--	------	--

ВИСНОВКИ

Для підприємства, яке є платником єдиного податку четвертої групи особливе значення має питання відображення в обліку та фінансовій звітності операцій щодо нарахування та сплати єдиного податку, який забезпечує суттєву складову податкового навантаження на результати його господарської діяльності.

Суб'єктом дослідження у кваліфікаційній роботі виступали сільськогосподарські підприємства різних організаційно-правових форм господарювання Миколаївського району Одеської області.

Проведені наукові дослідження показали, що аграрні формування Миколаївського району мають сприятливі природно-економічні умови розвитку та потужний ресурсний потенціал. Загальна вартість авансованого капіталу сільськогосподарських підприємств району складає 439983,6 тис. грн. та характеризується позитивною тенденцією зростання. Зменшується за період дослідження кількість середньорічних працівників галузі, яка у 2019 р. склала 512 особи, що об'єктивно пов'язано із низьким рівнем оплати праці та незадовільним соціальним забезпеченням і умовами життя населення сільських територій. Сільськогосподарські підприємства району спеціалізуються на вирощуванні зернових та технічних культур.

Аналіз результативності використання виробничих ресурсів в сільськогосподарських підприємствах Миколаївського району показав, що за період дослідження підвищилась ефективність використання земельних угідь. Так, розмір чистого прибутку в розрахунку на 100 га сільгоспугідь незначно збільшився і в 2019 році склав 194 тис. грн. Зростання рівня продуктивності праці до 1004,1 тис. грн. на підприємствах зумовлено, перш за все, скороченням кількості працівників аграрної галузі та не є наслідком підвищення ефективності використання персоналу.

Комплексне дослідження фінансового стану аграрних господарств району показали, що всі аграрні формування мають досить високий показник фінансової автономії 65 %. Що ж до коефіцієнта фінансового ризику, то його показник в звітному році зменшився в порівнянні з базисним, що є позитивним моментом для фінансової діяльності підприємств.

Проведені наукові дослідження в цілому показали позитивну тенденцію покращення результативності фінансово-господарської діяльності аграрних формувань Миколаївського району. Розмір отриманого чистого доходу за аналізований період збільшився на 85,3 % - 514,0 млн. грн., а сума чистого прибутку зросла на 12% - відповідно до 62474,9 тис. грн., проте рівень рентабельності сільськогосподарської діяльності зменшився на 7,9%.

Для поглиблених наукових досліджень було виділене типове аграрне формування Миколаївського району, якому властиві більшість ознак та тенденцій розвитку господарств району. Таким підприємством було обрано ТОВ «Людмила». Підприємство «Людмила» є малим за своїми розмірами аграрним формуванням, що має в розпорядженні 828,8 га сільгоспугідь, 9 середньорічних працівників. Вартість сукупних активів, залучених до процесу виробництва становить 8275, 2 тис. грн., в т.ч. вартість власного капіталу – 12070,7 тис. грн.

За показниками фінансового стану та ліквідності ТОВ «Людмила» можна віднести до недосить стабільних в фінансовому аспекті аграрних підприємств, які при цьому визначаються достатнім рівнем платоспроможності. За результатами діяльності товариство отримало у звітному році 8504, 2 тис. грн. чистого доходу та 1297,5 тис. грн. чистого прибутку.

В ТОВ «Людмила» застосовується спрощена форма обліку з використанням оборотно-сальдових відомостей та частковою автоматизацією облікового процесу за допомогою спеціалізованої програми «1С – Підприємство 8.3». Облікова служба господарства сконцентрована в центральній бухгалтерії і підпорядковується головному бухгалтеру (Афанасьєвій Л.М.) в адміністративному і методологічному порядку. Для синтетичний обліку єдиного податку четвертої групи в підприємстві «Людмила» відкрито субрахунок 641 «Розрахунки за податками», який призначений для нарахування та сплати єдиного податку четвертої групи.

Для звітності з єдиного податку на підприємстві призначена Податкова декларація платника єдиного податку четвертої групи (загальна та звітна). Проведені розрахункові дослідження свідчать про збільшення суми єдиного податку майже в 2 рази протягом 2017-2019 років на підприємстві. Пов'язано це зі збільшенням площі ріллі на 23,2 % в підприємстві «Людмила» та збільшення нормативно грошової оцінки землі. Слід вказати на те, що вартість деяких земельних ділянок, які перебувають в оренді підприємства,

сягає 37528,41 грн. Все це призвело до збільшення податкового навантаження на підприємство. Так, сума єдиного податку четвертої групи на підприємстві зросла на 81,6% і в звітному році складає 248,7 тис. грн.

З метою удосконалення обліку і звітності з єдиного податку на підприємстві «Людмила» було запропоновано впровадження Приміток до внутрішньої податкової звітності. Цей документ має забезпечити можливість деталізувати інформацію саме до того рівня, який необхідний для прийняття оптимальних управлінських рішень у сфері оподаткування та надавати інформацію керівництву підприємства про стан заборгованості за єдиним податком четвертої групи, суминарахованого та сплаченого єдиного податку, нарахування штрафних санкцій щодо несплати або простроченої сплати єдиного податку четвертої групи.

Для забезпечення прибутковості підприємства, рекомендується перед укладенням договору або підписанням контракту, проводити розрахунки податків і зборів, які потрібно буде сплатити при їх здійсненні. Такі нескладні підрахунки дозволять визначити наскільки податкове навантаження може зменшити підсумковий прибуток, і чи отримає взагалі організація дохід після виконання податкових зобов'язань. Отримані цифри допоможуть прийняти рішення про необхідність проведення операції, якщо податкове навантаження за підсумками її проведення може виявитися більшим, ніж передбачуваний дохід. Саме тому було запропоновано використовувати податкове планування в сільськогосподарському підприємстві, адже його основною метою є побудова найбільш ефективної моделі діяльності, яка б дозволила зменшити податкове навантаження на організацію.

Узагальнимо основні методи оптимізації податкових витрат на підприємстві «Людмила»:

- застосування можливостей законодавства;
- використання передбачених пільг;
- вибір оптимальної організаційної форми;
- найбільш раціональне структурування господарської діяльності;
- використання офшорів.

План реалізації сільськогосподарської продукції підприємства на перспективний період, а також фінансові результати від збуту продукції рослинництва ТОВ «Людмила» показали, що плановий розмір грошового доходу товариства від збуту рослинницької продукції складатиме 12432 тис.

грн. Собівартість реалізованої продукції становитиме 9793 тис. грн. Розмір валового прибутку в цілому буде дорівнювати 2638,7 тис. грн., плановий рівень рентабельності діяльності – 26,9 %.

Проект використання земельних ресурсів товариства показує, що за умови реалізації запропонованих заходів та плану з виробництва і реалізації рослинницької продукції, рівень податкового навантаження в ТОВ «Людмила» знизиться. Величина чистого доходу в розрахунку на 1 грн. єдиного податку збільшиться до 49,9 грн., розмір валового прибутку збільшиться до 10,6%.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Статті у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних:

1. Tsurkan O. V., Kryukova I.O. The single tax of business entities in the agricultural sector: the current state and tax trends. *Вісник ХНАУ*. 2020. № 2. С. 44-54.

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів кваліфікаційної роботи:

2. Цуркан О.В., Крюкова І.О. Сучасні тенденції оподаткування аграрного бізнесу в Україні. *Національні і світові тенденції розвитку обліку, оподаткування і контролю: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 21 травня 2020р. Одеса: ОДАУ, 2020р. С. 115-119

АНОТАЦІЯ

Цуркан О.В. Облік і аналіз розрахунків за єдиним податком в сільськогосподарських підприємствах Миколаївського району Одеської області. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Одеський державний аграрний університет, 2020.

Кваліфікаційну роботу присвячено удосконаленню обліку і звітності з єдиного податку четвертої групи сільськогосподарських підприємств, розробці практичних рекомендацій з впровадження у господарську практику податкового планування та комплексу заходів з оптимізації податкового навантаження єдиного податку в аграрних формуваннях.

У роботі досліджено дефініційні контури категорій «податки», «податкове навантаження», «рівень оподаткування»; проаналізовано нормативно-правові та науково-методичні засади організації обліку господарських операцій з нарахування та сплати єдиного податку четвертої групи.

На прикладі сільськогосподарських підприємств Миколаївського району Одеської області проаналізовано досягнутий рівень їх економічного розвитку, сучасний стан забезпеченості агроформувань земельними ресурсами та результативність їх використання. На прикладі базового суб'єкта дослідження (ТОВ «Людмила») досліджено облік та звітність з єдиного податку четвертої групи в сільському господарстві.

На підставі проведених наукових досліджень обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення організації первинного, синтетичного і аналітичного обліку нарахування та сплати єдиного податку в аграрних формуваннях. Обґрунтовано програму та етапи податкового планування, запропоновано проект розвитку базового агроформування на перспективний період в контексті зниження податкового навантаження з єдиного податку.

Ключові слова: єдиний податок, податкове навантаження, облік, податкова звітність, сільськогосподарське підприємство.

ABSTRACT**Tsurkan OV Accounting and analysis of calculations for the single tax in the agricultural enterprises of the Nikolaev district of Odessa region. - Manuscript.**

The Qualification work for a master's degree in specialty 071 - accounting and taxation.- Odessa State Agrarian University, 2020.

Qualification work is devoted to improving the accounting and reporting of the single tax of the fourth group of agricultural enterprises, development of practical recommendations for the implementation of tax planning in economic practice and a set of measures to optimize the tax burden of the single tax in agricultural formations.

The definition contours of the categories "taxes", "tax burden", "level of taxation" are investigated in the work; the normative-legal and scientific-methodical bases of the organization of the account of economic operations on accrual and payment of the uniform tax of the fourth group are analyzed.

On the example of agricultural enterprises of the Mykolayiv district of Odessa region the achieved level of their economic development, the current state of provision of agricultural formations with land resources and the effectiveness of their use are analyzed. On the example of the basic subject of research (LLC "Lyudmila") the accounting and reporting on the single tax of the fourth group in agriculture is investigated.

On the basis of the conducted scientific researches the offers on improvement of the organization of the primary, synthetic and analytical accounting of charge and payment of the uniform tax in agrarian formations are proved. The program and stages of tax planning are substantiated, the project of development of basic agricultural formation for the perspective period in the context of reduction of tax burden from the uniform tax is offered.

Key words: single tax, tax burden, accounting, tax reporting, agricultural enterprise.

